

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Севастьян Л. О., консультант, учитель хімії (сумісник)

Центр професійного розвитку педагогічних працівників Полтавської міської ради

Лицей № 32 «Європейський» Полтавської міської ради»

Тупиця Н. В., учитель хімії

Комунальний заклад «Полтавська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Полтавської міської ради Полтавської області

Порубай О.А. учитель хімії

Лицей № 32 «Європейський» Полтавської міської ради»

*«...немає людей більш допитливих,
невгамовних, більш одержимих
думками про творчість, як учитель»*

Василь Сухомлинський

«Реформу НУШ розраховано на роки, адже неможливо швидко змінити освітню традицію, що плекалася в Україні протягом десятиліть. Проте зміни вже розпочалися...» – зазначається на сайті МОН України у рубриці «Нова українська школа»[4].

Одним із важливих завдань реформи стало формування м'яких навичок і компетентностей, які передбачають не тільки знання, а й уміння їх застосовувати, а також ставлення на основі цінностей[3]. Нова українська школа робить акценти на емоційний інтелект та уміння вирішувати проблеми, м'які навички: критичне мислення, креативність та інноваційність, комунікацію та лідерство, співпрацю та командну роботу, адаптивність та гнучкість, самоорганізацію та керування часом.

Важливу роль для формування цих якостей має групова робота. При проведенні групової роботи вчитель має звернути увагу на створення комфортного середовища навчання, вільного обміну думками, ідеями, результатами роботи. Але при цьому виникає ряд проблем, які необхідно подолати вчителю на уроці. Ці проблеми полягають у конфліктах, нерівномірному внеску, комунікаційних перешкодах, управлінні часом, неспівпрацездатності, тому що учні зустрічаються з досвідом та проблемами, які мають багато спільного з дорослим життям. Сьогодні учні не бояться помилятися, моделювати, будувати, змінюючи навколишній світ. Вони не здатні просто слухати та писати конспект. Про свої потреби вони говорять прямо.

Сучасні діти – це партнери у навчанні. Ми багато дізнаємося про них, якщо зацікавимося їх контекстом у соцмережах. А це дає можливість вчителю не ігнорувати цінності учнівства, бути відкритими до діалогу, поважати їхню думку, говорити про їх почуття і потреби. Адже опора на цінності є запорукою успішної самореалізації людини та процвітання і взаємодії у суспільстві. Утілити це у життя можливо, зокрема, інструментами соціально-емоційного навчання [3].

Ми повинні усвідомити, що кардинально змінюється структура уроку, яка складається з таких етапів: «Розігрів», «Презентація/обговорення», «Вправи для критичного осмислення», «Рефлексивна практика», «Підсумки».

Атмосфера у класі має вирішальне значення для ефективної роботи і навчання. Саме вчитель може створити та підтримати соціально-емоційне та етичне благополуччя учнівства протягом роботи в групі, підготувавши цикл завдань з предметів природничої освітньої галузі конкретно до відповідної теми уроку.

Пропонуємо ідеї розробки таких завдань при вивченні інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для учнів 5-6 класів.

Експерименти та досліді: проведення простих наочних дослідів та експериментів, які демонструють фізичні або хімічні явища. Наприклад, експерименти з водою, повітрям, сонячним світлом тощо .

Вивчення природних об'єктів: вивчення рослин, тварин, геологічних утворень та інших природних об'єктів в природному середовищі або за допомогою спеціальних зразків та моделей.

Спостереження та аналіз: проведення спостережень за змінами в природі, наприклад, за змінами в рослинах у різні пори року, за погодними явищами, за поведінкою тварин тощо, та аналіз отриманих даних[1, 2].

Практичні завдання: вирощування рослин, догляд за тваринами, створення макетів екосистем або тераріумів, виконання природничих проєктів.

Рольові ігри та симуляції: проведення рольових ігор або симуляцій, які дозволяють учням відчувати себе на місці вченого або дослідника та досліджувати природні явища. Дослідницькі проєкти: пропозиція для учнів або створених груп щодо проведення дослідження на запропоновану тему з природничих наук та презентація отриманих результатів перед класом.

Ці завдання допомагають учням поглибити знання з природничих наук, розвинути дослідницькі навички та зацікавленість у вивченні навколишнього світу, набути вміння комунікувати та створювати колективний продукт, усвідомити ціннісні орієнтири в довкіллі. Вони допомагають вибудовувати ефективні стратегії, вільно виражати думки та емоції, а також розвиває самооцінку та віру у власні можливості.

Отже, використання елементів соціально-емоційного навчання стає актуальним та перспективним для підвищення якості природничої освіти та розвитку відповідних компетентностей школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біда Д., Гільберг Т., Колісник Я. Пізнаємо природу: підруч. Інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти. – К.: «Генеза», 2022. – 256 с.;

2. Біда Д. Д. Пізнаємо природу: підруч. Інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2023. – 256 с.;

3. Гриневич Л., Калашнікова С. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа». - Київ: Видавнича група «Шкільний світ», 2021.- 312 с.;

4. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 25.03.2024).

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ

Сікура А. О., старший викладач

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сікура А. Й., кандидат біологічних наук, професор

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

На сучасному етапі не втрачає актуальності проблема підготовки спеціалістів біологів, що відповідають новим вимогам суспільства, Спеціаліст біолог під час своєї діяльності досліджує біологічні об'єкти з метою застосування їх у народному господарстві, біотехнології, медицині, фармакології, охороні навколишнього середовища. Він також організує й виконує експедиційні роботи й лабораторні дослідження, аналізуючи отриману інформацію, проводить експериментальні дослідження у своїй сфері. Екологи, санітарні та промислові мікробіологи затребувані у багатьох сферах професійної діяльності: на підприємствах біотехнологічної, фармацевтичної, харчової промисловості, в науково-дослідних і науково-виробничих організаціях, в органах охорони природи і управління природокористуванням, у навчальних закладах.